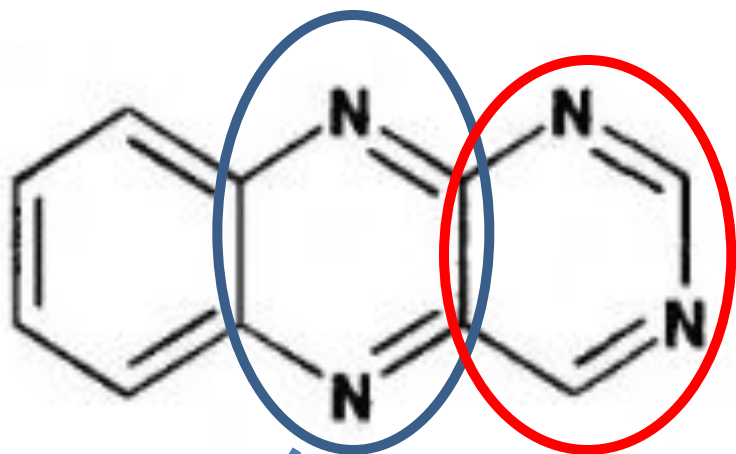

Изоаллоксазин туындылары (В₂ тобының витаминдері)

Жоспар:

- 1. Кіріспе. Флавін витаминдердің табиғатта таралуы, ағзадағы алмасу процестердегі атқаратын рөлі.**
- 2. Физикалық және химиялық қасиеттері, изоаллоксазин туындыларының ДЗ талдау әдістері.**

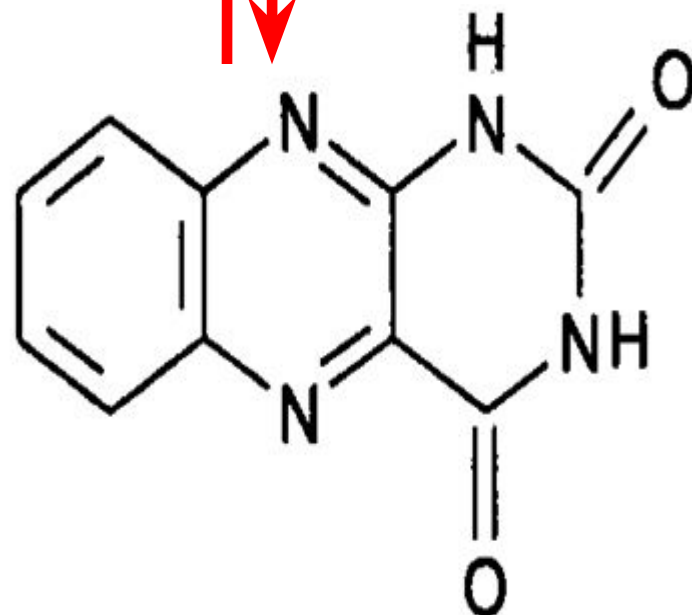
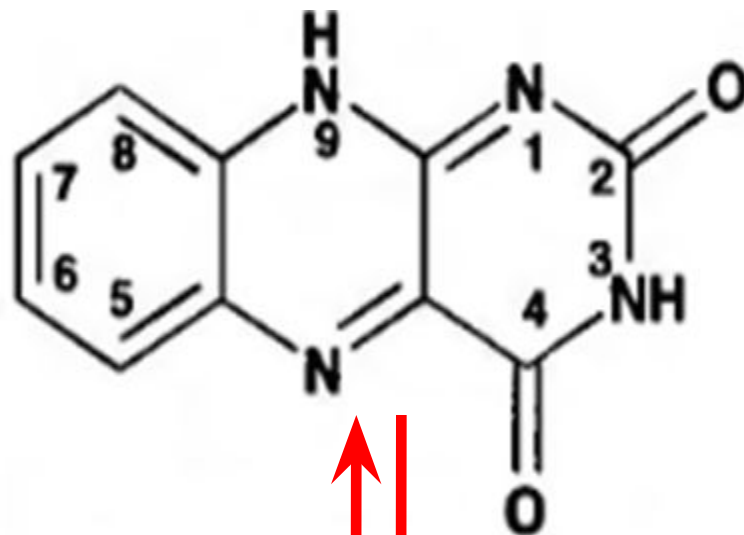
бензоптеридин

пиразин

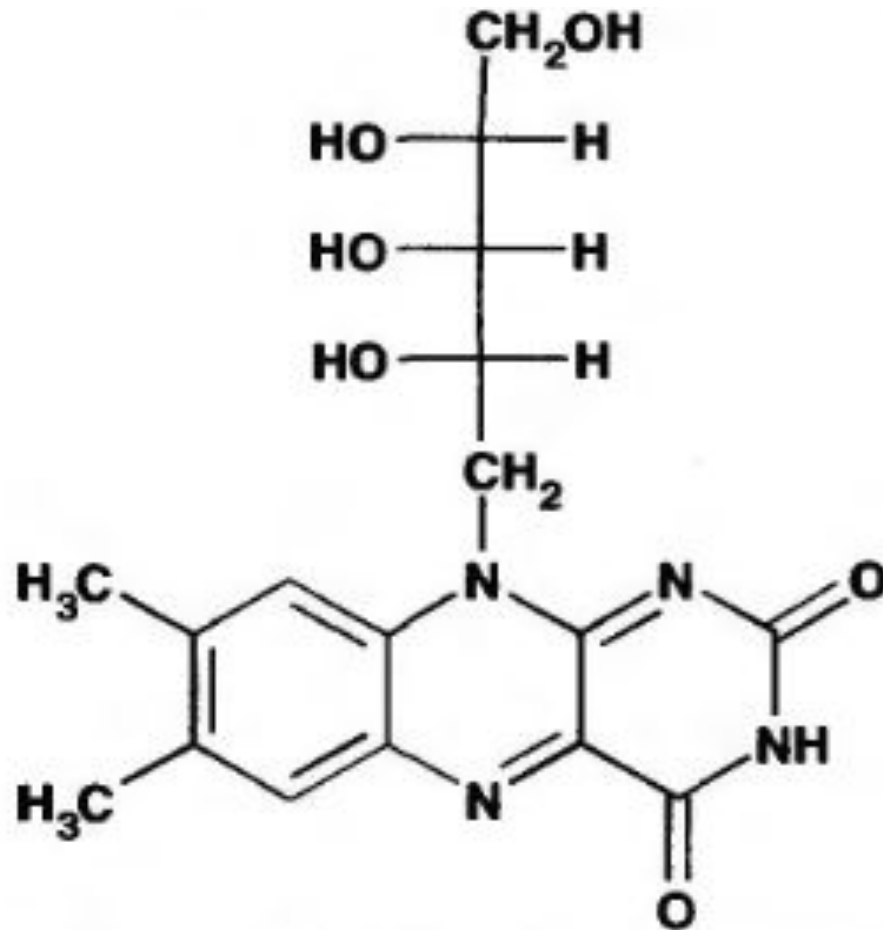
пиримидин

ИЗОАЛЛОКСАЗИН

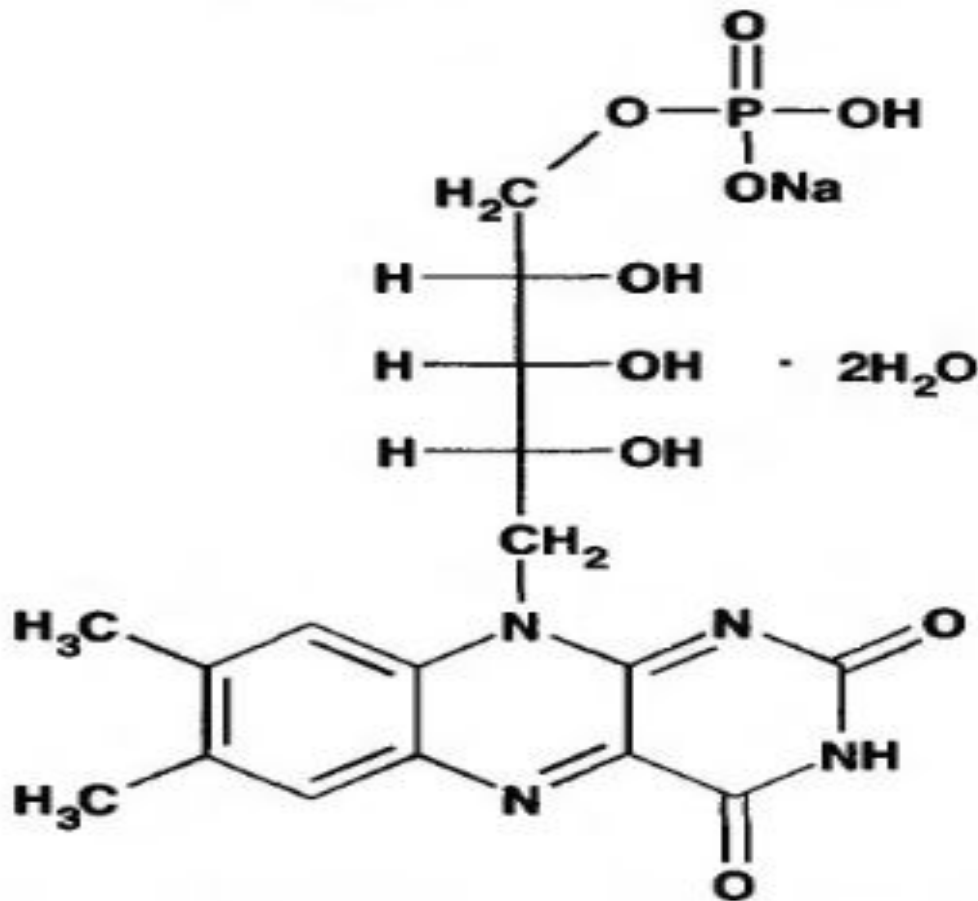
аллоксазин

Riboflavin (B₂)

6,7- диметил-9-(D – 1-рибитил)-изоаллоксазин

Riboflavin mononucleotide

6,7-диметил-9-(1-D-рибитил)изоаллоксазин-5'-фосфат дигидратының
натрий тұзы

Ашылу тарихы

- **XX ғ. басында – ғалымдар В тобының витаминдеріне ыстықпен әсер еткенде , кейбіреулерінің ыдырайтыны, ал кейбіреулерінің ыстыққа төзімді болатынын байқады. Осы жағдайға байланысты В₁ витаминінің температураға тұрақсыздығы, ал В₂ витаминінің температураның әсерінен өзгермей, құрылысын сақтайтынын дәлелдеді.**
- **1879 ж. –Блис ғалымы сары түсті затты ашты.**
- **1932 ж. – сары зат В2 витамині (рибофлавин) деп аталды.**
- **1935ж. – П.Каррьер , Р.Кун витаминді синтездеп, молекуласы екі заттан (рибоза және сары пигменттен флавиннен тұратындықтан, оны рибофлавин деп атады.**

Рибофлавиннің негізгі алу көздері

Өнім	Құрамы, 10^{-5} мг/100 г
Бауыр және бүйрек	2,8–3,6
Жұмыртқа	0,3–0,8
Қозқұйрық	0,3–0,4
Ет	0,13–0,18
Сүт тағамдары	0,13–0,18
Қарақұмық жармасы	0,25
Ақкочанды капуста	0,24

Физиологиялық ролі

- май және көмірсулар алмасу процесіне қатысады;
- май және көмірсулардың АТФ-қа алмасуына қатысатын ферменттердің құрамдас бөлігі болып табылады;
- ақуыз алмасуын регуляциялап , бұлшық ет ткані түзілуін реттейтін анаболикалық процесстерге қатысады;
- көру органдарының жұмысын регуляциялайды;
- ОНЖ регуляциялап, депрессияны , нерв қозуын болдырмайды;
- көзге және теріге әсер етеді;
- салмақ қосуға әсер етеді.
- «сән витамині», оның ағзада болуына байланысты шаштың, терінің және тырнақтың өсуі күшейеді.

В₂ витамині жетіспегенде болатын

СИМПТОМДАР

- **әлсіздік;**
- **аппетиттің төмендеуі, салмақ жоғалтуы;**
- **бас ауруы, терінің қызуы;**
- **көз көруінің нашарлауы, көздің кескілеп ауруы;**
- **стоматит;**
- **тілдің және ауыз қуысының қабынуы;**
- **еріннің және мұрынның себорейлі дерматиті;**
- **Шаш түсуі, тері дерматиті;**
- **блефарит, конъюнктивит**
- **ойлау қабілетінің төмендеуі, бойдың өспеуі.**
- **Темірдің жетіспеуі, анемияның пайда болуы**

Сипаттамасы және константалары

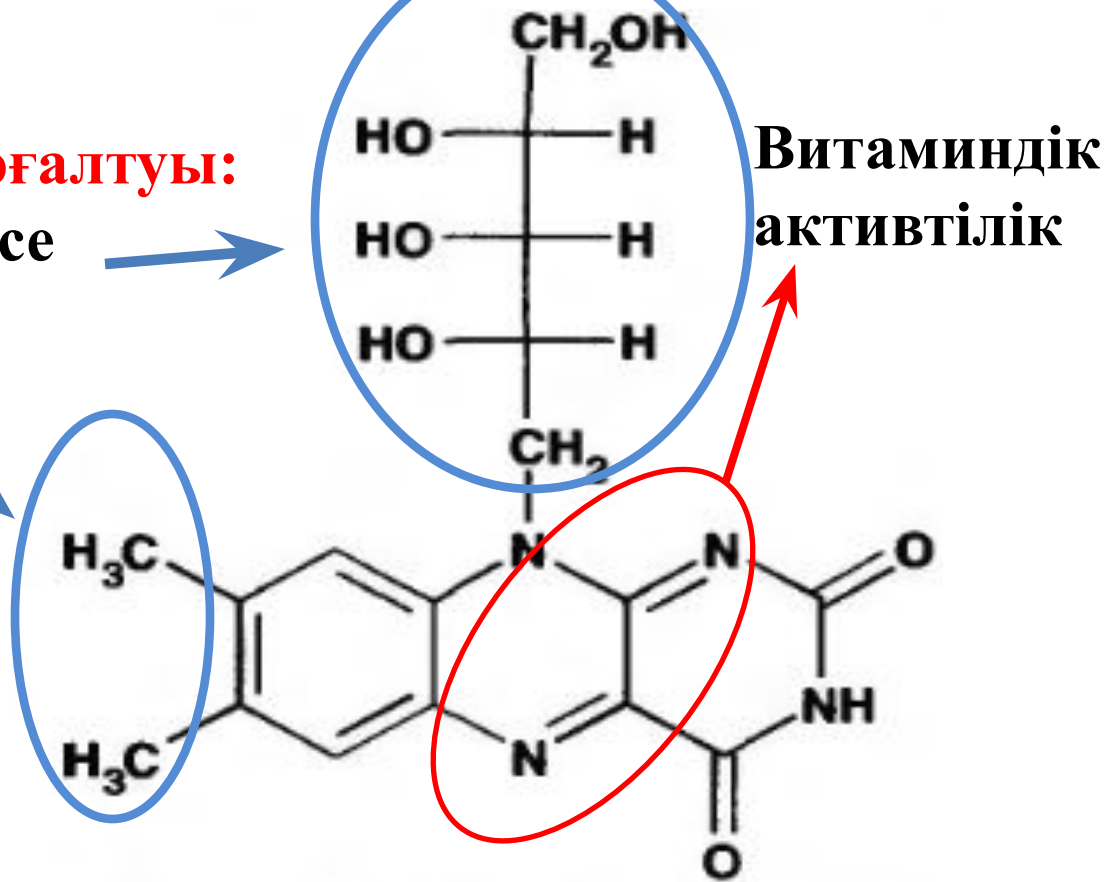
Рибофлавин	Рибофлавина мононуклеотид
Сары-қызғылт кристаллды ұнтақ,өзіне тән иісі бар.	Сары-қызғылт кристаллды ұнтақ, иіссіз. Гигроскопиялы.
Препараттарының сулы ерітіндісі сары-қызғылт түсті,УК- жарықта флюоресценция береді.Лабильді заттар, жарықта оңай ыдырайды.	
α 115 тен -135° дейін (0,5%-ерітіндісі спиртті KOH ерітіндісінде); - 170° (0,1 M NaOH ерітіндісі).	α +37 -дан $+43^{\circ}$ дейін (1,5%- ерітінді 5 M HCl ерітіндісінде

Ерігіштігі

Еріткіш	Рибофлавин	Рибофлавин моноклеотиді
Су	Аз ериді (1:15000 мл-1:25000 мл)	ериді
Этанол	Іс жүзінде ерімейді	Іс жүзінде ерімейді
Хлороформ	Іс жүзінде ерімейді	Іс жүзінде ерімейді
Сілті ерітінділері	ериді	
Қышқыл ерітінділері	ериді	

Құрылысы мен активтігі арасындағы байланысы

Активтігін жоғалтуы:
Жойылу немесе ауысуы

рибитил радикалының үзілуі немесе оның басқа көмірсутекпен жалғасуы активтігін жоғалтады.

Химиялық қасиеттері және талдау әдістері

Идентификациясы

1. ИҚ-спектрлері стандартты үлгінің спектрлеріне немесе салыстыру спектрлеріне сай болуы тиіс (МФ)
2. УК-спектрлері
3. Химиялық реакциялар

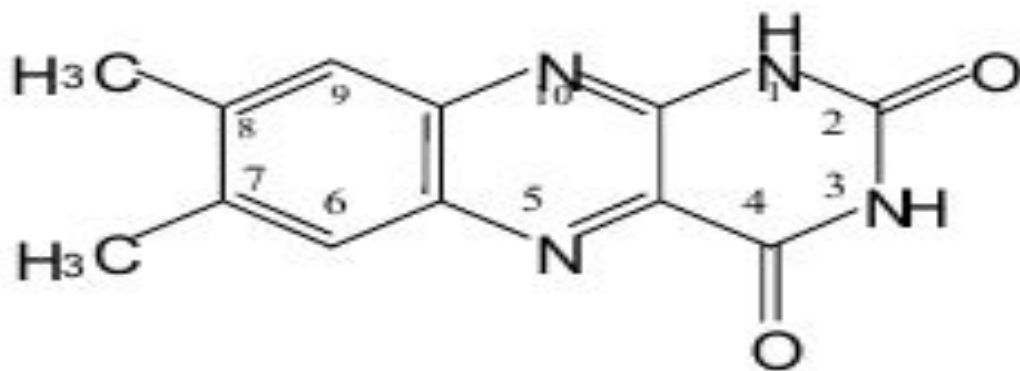
УК-спектрлері

Концент- рация, %	Еріткіш	λ, тах, нм
0,001	H₂O	223 267 373 444

1. Нейтральды сулы ерітінділері сарғыш-жасыл түсті, сарғыш-жасыл флуоресценция береді. Қышқыл және сілтілі ортада флуоресценция жойылады.

2. Ортаға және сәулелену дәрежесіне байланысты жарыққа өте жоғары түрде тәуелді.

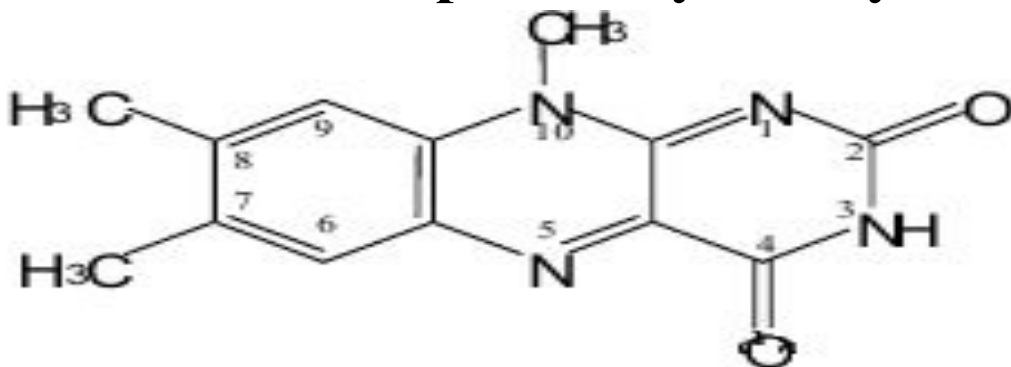
2.1 бейтарап және әлсіз қышқыл ортада сәулеленуі:

Люмихром
аллоксанды
құрылысымен
флуоресцирленбейді

2.2 сілтілі ортада сәулеленуі:

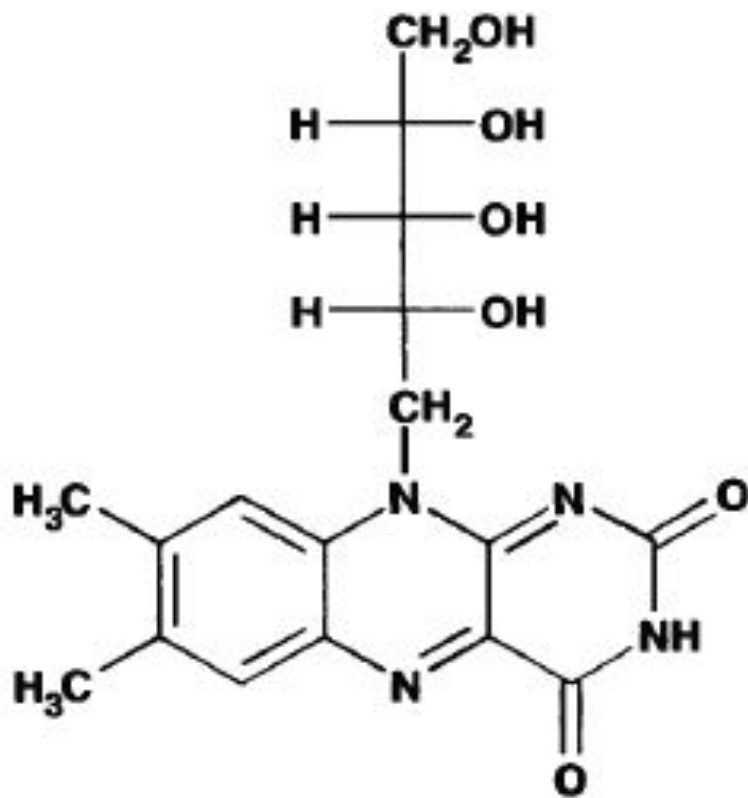
Люмифлавин сары түсті,
рибофлавин сияқты
флуоресцирленеді,
хлороформда ериді

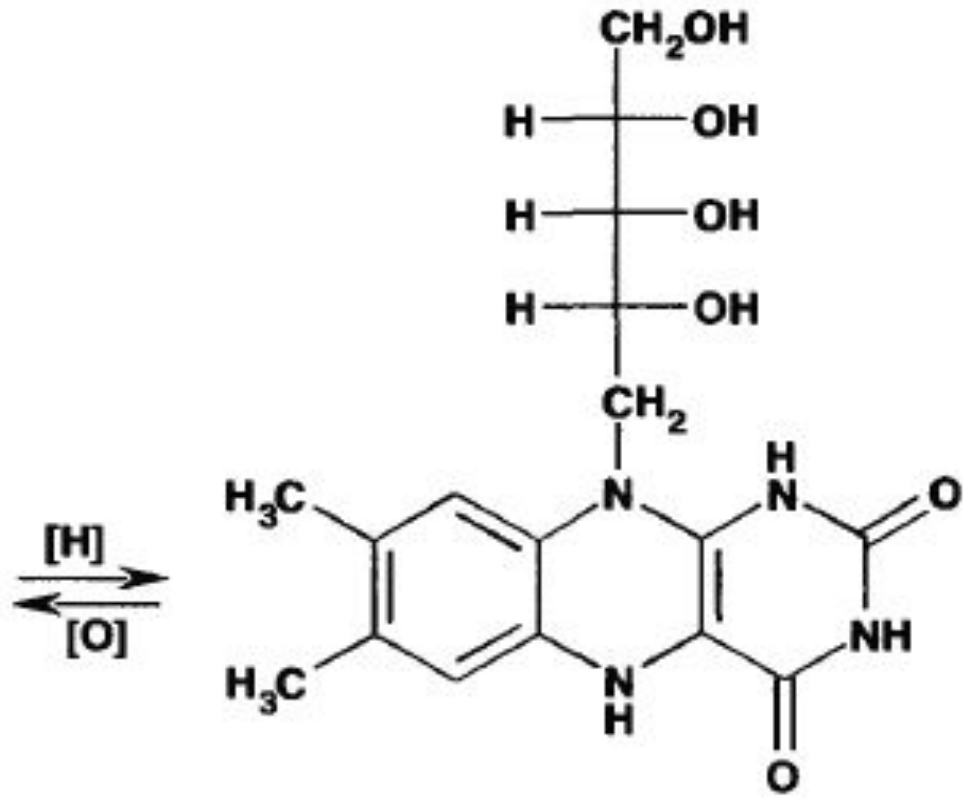

Тотығу-тотықсыздану қасиеті

1. Мырышпен HCl ортасында тотықсыздануы

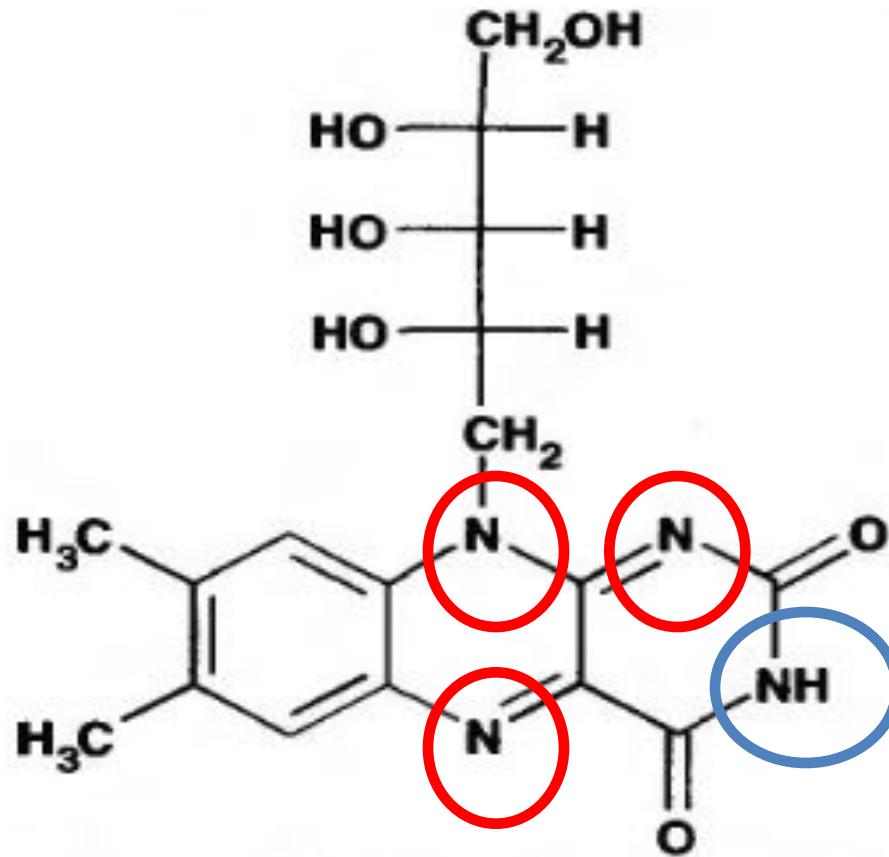

рибофлавин - сары

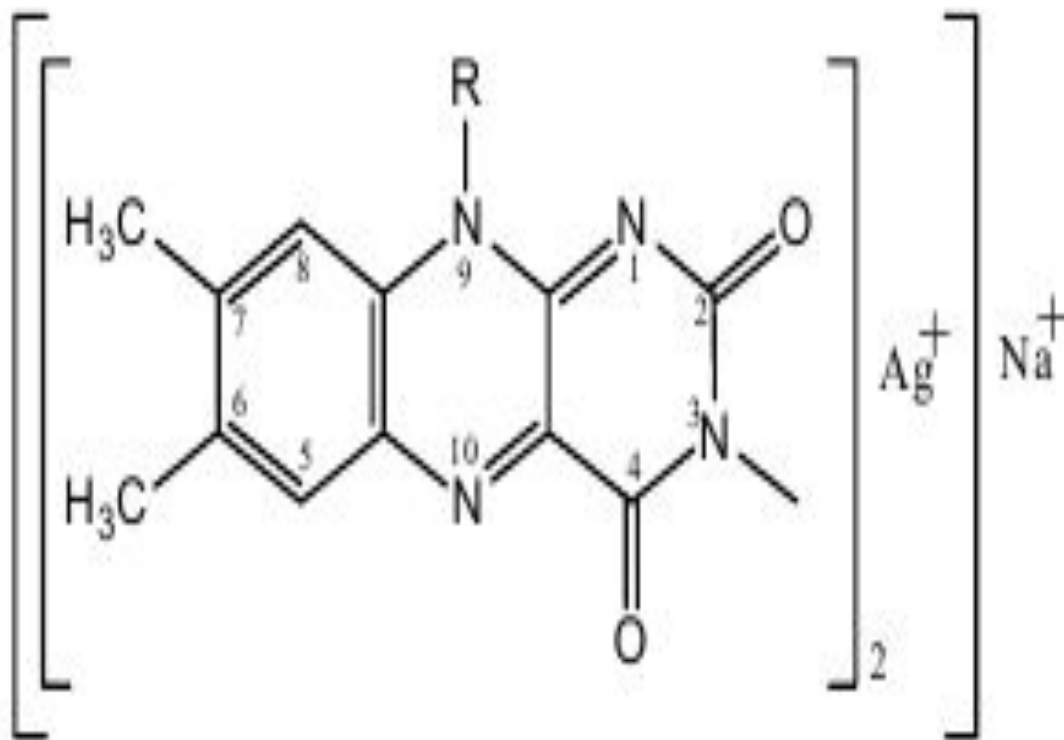
лейкорибофлавин - түссіз

Қышқылдық-негіздік қасиеті

Амфотерлі қосылыс

1. Ауыр металл тұздарымен Fe, Co, Ni, Zn, Cu, Mn, Ag бейтарап ортада комплексті хелатты қосылыстар түзеді

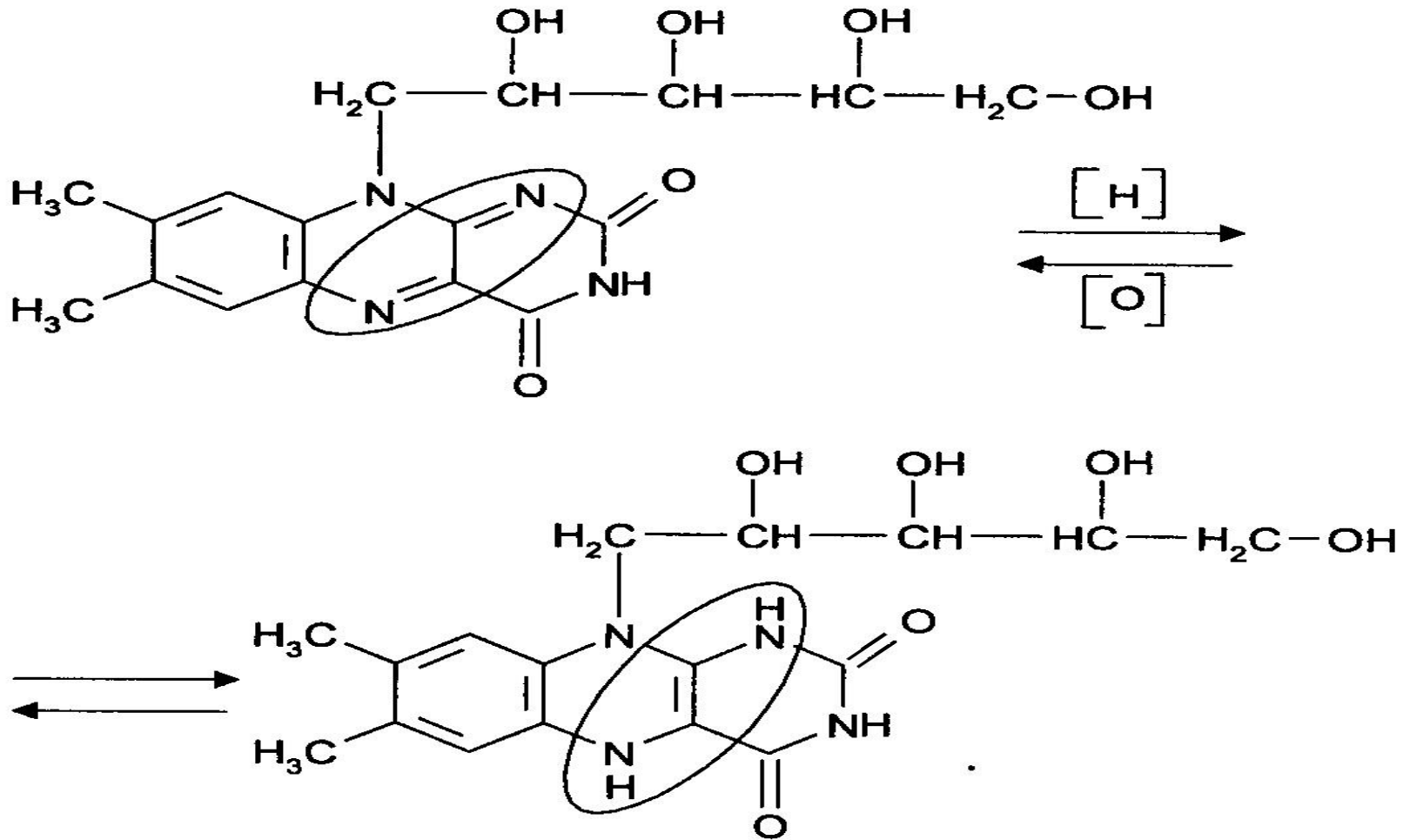

**Қызғылт сары түс ,
бірнеше сағаттан соң
– қызыл тұнба
түзіледі**

2. Рибофлавин негізі болғандықтан мұзды сірке қышқылында және минералды қышқылдарда ериді.

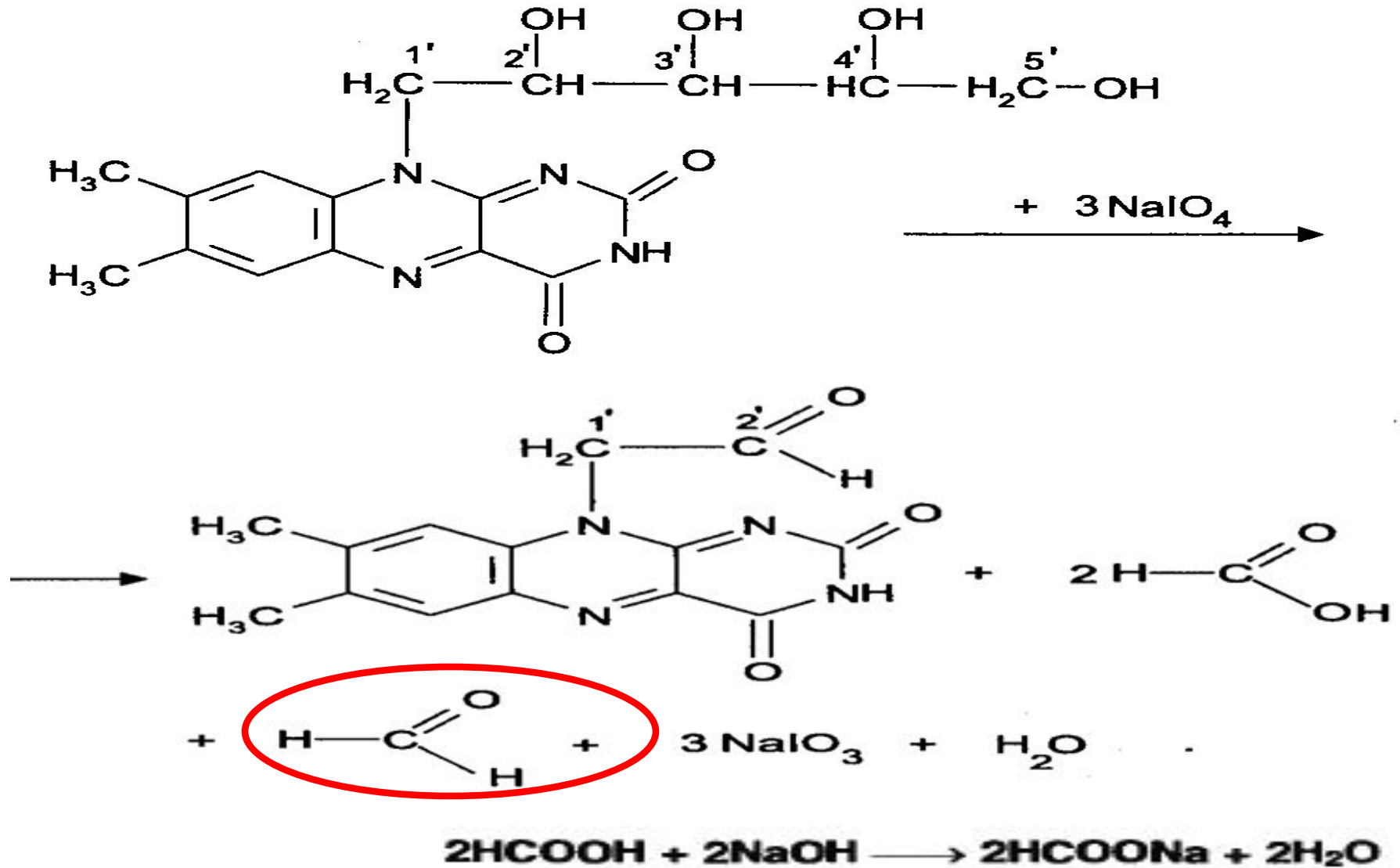
3. Жалпы алклоидты тұндыру реактивтерімен тұнбалар түзеді.

Тотығу-тотықсыздану қасиеті

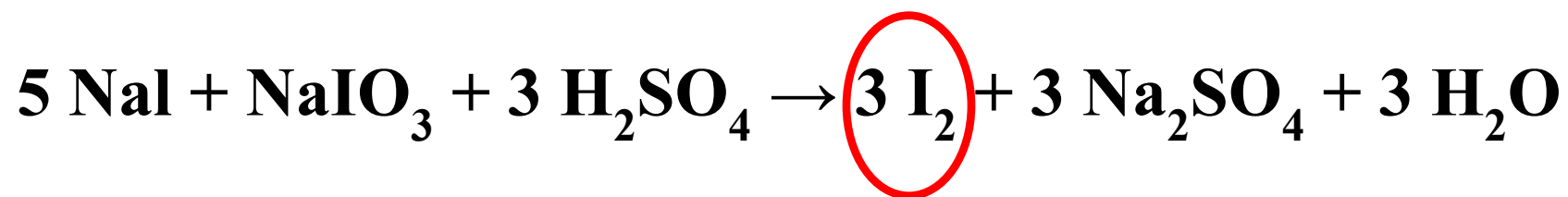

Лейкорибофлавин түссіз

2. Малапрада реакциясы – рибитил фрагментінің тотығуы

Басқа әдіс бойынша ерітіндіге периодатпен натрия йодид және күкірт қышқылын қосады:

Өзіне тән қасиеттері

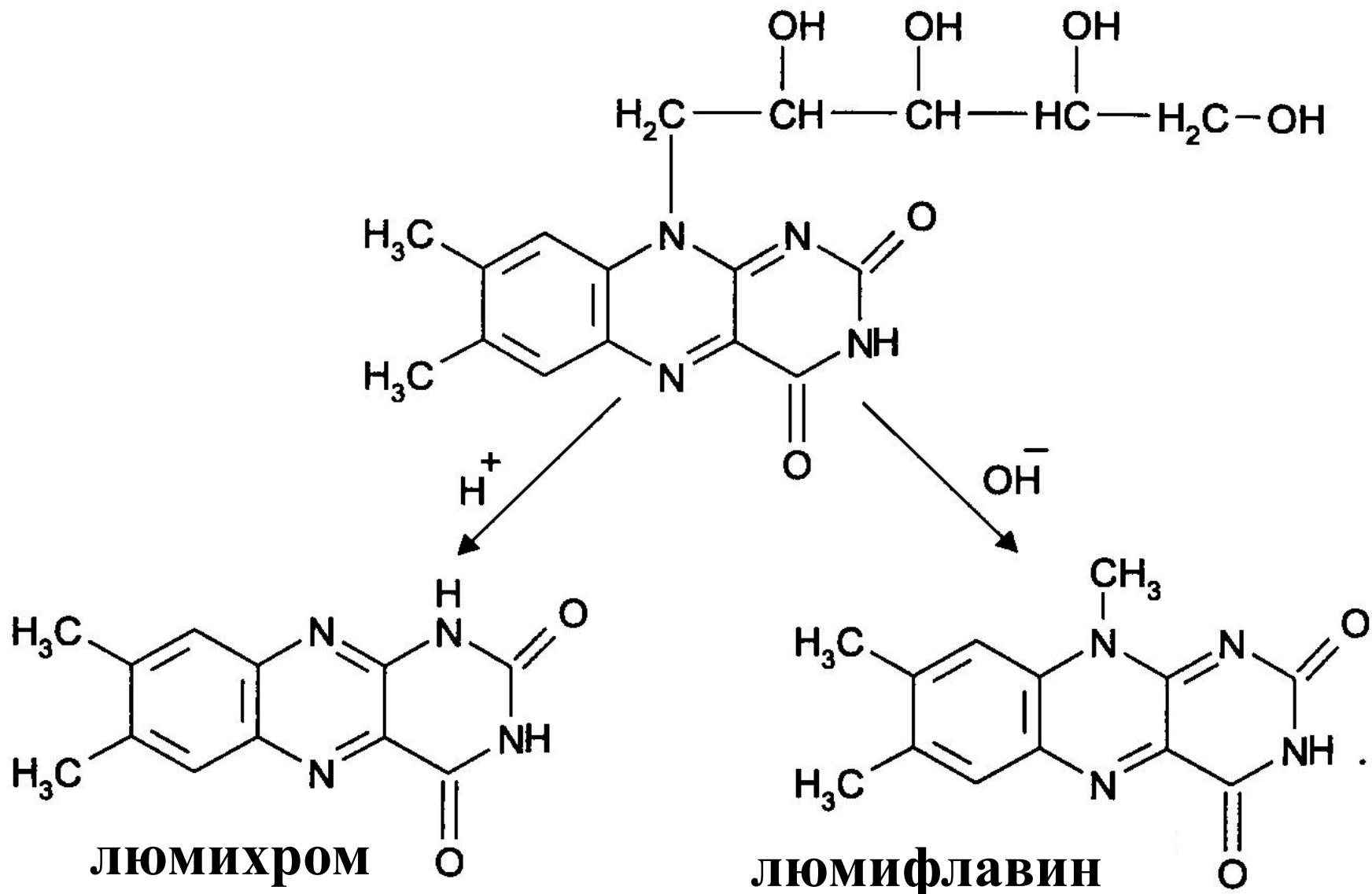
Флуоресценция

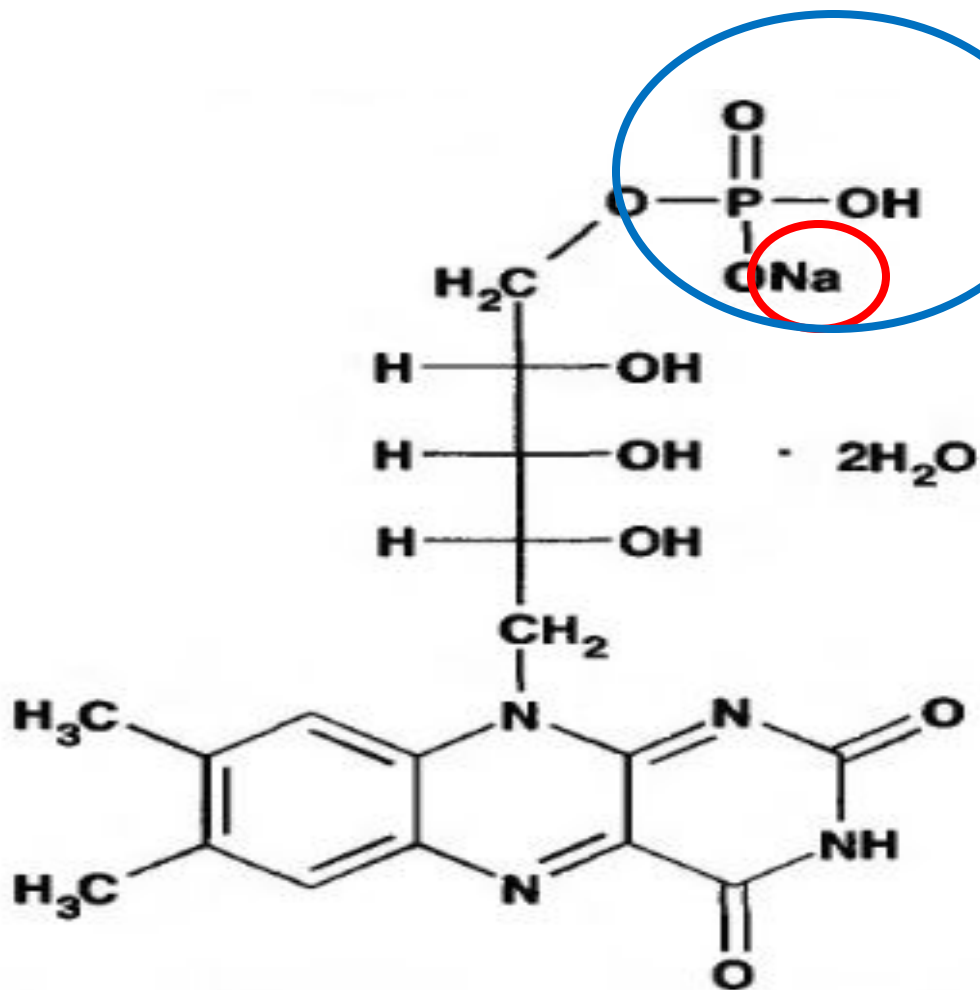
Рибофлавиннің судағы сұйытылған ерітінділері УК- жарықта ашық жасыл флюоресценция береді , қышқыл немесе сілті күйғанда түсі жойылады.

Гидросульфит натрийді қосқанда флюоресценция да және түсі де жойылады.

2. Люмихром, люмифлавиннің түзілуі

5 мин HNO_3 конц.
ерітіндіде
қайнатқаннан соң

Тазалығы

1. Люмифлавин қоспасы

ЖҚХ әдісі:

зерттелетін ерітінді (а) – сулы зерттелетін ерітінді

(б) – метиленхлоридті

Салыстыру ерітіндісі – люмифлавин метиленхлорид ерітіндісінде

ЖФ: су

Детектрлеу: УК-жарық, λ 365 нм

2. Кептіргенде салмақ жоғалтуы

3. Сульфатты күл

4. Қалдық еріткіштер - ГХ

5. Жарықты жұтатын қоспалар:

$$D_{373}/D_{445} = \text{от } 0.83 \text{ до } 0,86; \quad D_{266}/D_{445} = \text{от } 2,5 \text{ до } 2,75;$$

Рибофлавин мононуклеотиді

Фосфор қышқылының қоспасы (0,7% жоғары емес) құрылысы ыдырамайтын:

- СФ-әдіс, λ 740 нм,**
- молибдат аммоний реактиві**

САНДЫҚ ТАЛДАУ

1. **УК-спектрофотометрия ($\gamma_{\max} = 267$ нм);**
2. **Спектрофотометрия көрінетін аймақта ($\gamma_{\max} = 444$ нм);**
3. **Флуориметрия әдістемесі;**
4. **Периодатты тотығуы (Малапрада реакциясы);**
5. **Ацетилирлену әдісі.**

Тұрақтылығы

Рибофлавин қышқыл ортада , қыздыруға , сілтілі ортаға өте сезімтал.

Сақталуы

Жақсы тығындалған ыдыста, құрғақ жерде.

Қолданылуы

Офтальмологияда конъюнктивитті, катарактаны, кератитті, көз қарашығынын емдеуге, гипо- және авитаминозда, ұзақ жазылмайтын жараларды емдеуге, сәулелік ауыру, Боткин ауруларын емдеуге.

Әдебиеттер

негізгі:

- 1. Арыстанова Т.А. Общая фармацевтическая химия/Учебное пособие.- Шымкент.-2008.-157 с.**
- 2. Арзамасцев А.П.. Фармацевтическая химия: учебное пособие, 3-е изд., испр.-М.:ГЭОТАР-Медиа.-2006.-640 с.**
- 3. Беликов В.Г. Фармацевтическая химия. В 2-х ч: учебное пособие, 4-е изд., перераб. и доп.-М.: МЕДпресс-информ.-2007.-624 с.**
- 4. Государственная фармакопея Республики Казахстан.-Алматы: Издательский дом «Жибек жолы».-2008.-Том 1.-592 с.**
- 5. Государственная фармакопея Республики Казахстан.- Алматы: Издательский дом «Жибек жолы».-2009.-Том 2.-804 с.**
- 6. Ордабаева С.К. Анализ лекарственных препаратов, производных ароматических соединений.-2012.-270 с.**

қосымша:

- 1. Арыстанова Т.А., Арыстанов Ж.М. Инновационные технологии в фармацевтическом образовании: обучение и контроль. Учебно-методическое пособие. – Шымкент.-2012.- 175с.**